

En frusen själ

Nyårsdagen är här och det råder orange varning på vägarna. Det betyder att Anna blir hemma idag. Plogen har inte varit här än och snön har lagt sig i drivor. Det ser ut som om någon lagt bomull runt fönstren.

Anna går ut och hämtar sina skidor, spänner fast kängorna och ger sig iväg för att spåra i skogen. Hon känner väl till skogen och alla stigar i närheten. Hon går sina turer här nästan varje dag. Försöker hålla sig igång men det sista året har varit tungt, både hemma och ute i världen. Nu får hon en stund att tänka och reflektera över sitt liv där hon lufsar fram genom snön. Ett nytt år ligger framför henne med allt vad det kan innebära, av både glädje och sorg.

De sista åren har hon och Martin slutat att prata om sin relation. De pratar om väder, politik, barn, barnbarn, vänner, bekanta, krig, fred, möten, konserter, mat, resor, träning och sport. De pratar om allt utom känslor. De lever som främlingar sida vid sida. Livet rullar på och de följer bara med på resan. Det känns som ett vakuum som inte tar slut och till sist blir man nästan likgiltig. De låtsas inför alla att allt är bra och det skaver mer för varje dag. Den gnista och glöd som de haft i så många år är borta och det verkar svårt att komma tillbaka till det som en gång var ett lyckligt förhållande.

Anna är lika frusen i själen som småfåglarna vid fågelbordet. Hon har tagit upp diskussionen så många gånger med Martin. Det slutar alltid på samma sätt. De ska försöka igen och det går bra i någon vecka men sen kommer frosten tillbaka.

Anna tänker på allt de gått igenom tillsammans. När det blåst upp till storm har de funnits där för varandra. De har gått igenom så mycket tillsammans, både i med- och motgång.

Hon tänker på alla resor de gjort tillsammans, både vinter- och sommartid. Anna småler åt alla roliga minnen som dyker upp och undrar hur det kunde bli så här.

Hon känner sig lite bättre till mods där hon skidar fram genom ett vitt sagolandskap där bara en älg och några harar har gjort avtryck än så länge. Allt är så rent, vitt och vackert.

Anna funderar mycket på framtiden och vad som ska hända.

Nu är det ett nytt år med nya möjligheter och idag är den första dagen. Några nyårslöften har hon inte avgett, kan aldrig hålla dem ändå.

Ända sen hon gick i skolan har hon drömt om att bli författare men det går trögt det också.

Tänk om hon skulle skida hem och börja skriva på en novell. Det passar väl alldeles förträffligt i det här intervjudet. Problemet är bara att isen i hennes inre verkar ha frusit inne alla ord och tankar. Hennes fantasi är som bortblåst. Hon har inga berättelser som kan intressera någon annan. Vad ska hon hitta på?

Kanske ska hon skriva om sig själv. Hur en somrig och varm relation kan förvandlas till ett kallt, vintrigt, bistert förhållande utan att någon egentligen vill det. Eller vad vill Martin? Det har hon aldrig riktigt fått svar på för Martin är inte så talför när det kommer till känslor.

Anna vänder och åker tillbaka till den röda, lilla stugan i skogsbrynet. Där har hon varit både lycklig och olycklig många gånger.

Hon stänger in sig i sitt lilla rum i flera dagar och skriver intensivt. Det blåser och snöar fortfarande ute och det har redan varit många avåkningar och mindre kollisioner.

Kommenterad [TL1]: Förslag: i form

Kommenterad [TL2]: Varför? undrar man. Har detta koppling till hennes och Martins relation? Annars kan det kännas som något av ett sidospår.

Kommenterad [TL3]: Lite kaka på kaka här att skriva både tänka och reflektera. Det räcker egentligen med det ena ordet.

Kommenterad [TL4]: Det här ger inte riktigt rätt bild av någon som åker skidor. Ordet lufsar får en mer att tänka på någon som är ute och promenerar i djup snö.

Kommenterad [TL5]: Behöver detta förtydligas?

Kommenterad [TL6]: Förslag: senaste

tog bort: ,

tog bort: m.m

Kommenterad [TL7]: Finns det någon bättre liknelse här? Jag får inte känslan av att främlingar skulle prata om så många olika saker. Kan exempelvis "ytliga/artiga kollegor" passa in?

tog bort: bara

tog bort: c

tog bort: ,

tog bort: d

Kommenterad [TL8]: Jag stryker "igen" här då meningen klarar sig utan det och då du redan tidigare i meningen har med ordet i ett annat sammanhang: "försöka igen".

tog bort: igen

Kommenterad [TL9]: Här hade jag hellre sett ett konkret exempel på något minne. Låt henne tänka tillbaka på någon resa där katastrofen har inträffat och Martin har funnits där för henne. Visa oss hur mycket hon saknar det. (Show don't tell.)

Kommenterad [TL10]: Kan man beskriva det som orört/oförstört/nytt. Det skulle bli en tydligare kontrast till hennes relation och visa vad hon drömmer om.

Kommenterad [TL11]: Det här har du redan klargjort. Det behöver inte upprepas.

tog bort: ta

Kommenterad [TL12]: Kanske kan du påpeka att det inte finns så mycket annat att ta sig för nu när hon är insnöad.

Kommenterad [TL13]: Behöver detta påpekas? Det känns lite som att du upprepar dig angående med- och motgångarna i hennes liv.

Kommenterad [TL14]: Jag skulle föreslå dig att flytta upp detta stycke till föregående så att den här meningen påbörjas direkt efter "skogsbrynet".

Skidspåret som hon gjorde för två dagar sen har snöat igen helt, för Anna har fullt upp med att skriva en novell om sin frusna själ. Det känns skönt att skriva av sig, tycker hon. Problemet nu är att hon inte vet hur den ska sluta. Noveller ska gärna ha en liten knorr det sista. Gärna så att läsaren ler lite inombords och så att frusna själar kan bli berörda när de läser. Hon kanske bara ska hitta på något som är bra nog. En stund tänker hon att den ska sluta med att Anna packar en väska och ger sig av. Mot nya äventyr som en kalv på grönbete. Eller ska hon börja om på nytt efter 30 år med en man som hon älskar? Vem kan tina hennes frusna själ bättre än hennes egen man? Hur ska det sluta i verkligheten?

Hon har tänkt skicka novellen till en tidning. Eftersom det inte är någon självbiografi får hon helt enkelt hitta på slutet.

Anna lämnar skrivandet och bestämmer sig för att gå ut. Då kan hon rensa tankarna och komma vidare. Anna klär sig varmt, tycker inte om att frysa. Det räcker med att ha frost inombords. Hon tar med sig en pannlampa fast det känns onödigt. Både snön och månen gör att det är ganska ljust fast det går mot kväll.

När hon efter en timma kommer in i värmen har Martin tänt en brasa i kaminen och varmt glögg. Han ser på henne med en varm blick som hon inte sett på länge. Hon känner värmen stiga, både av glöggen och av hans blick. Det känns som isen i själen smälter.

Så tar han till orda, hennes älskade man.
"Jag har tjuvläst din novell för sidan stod uppe när jag skulle kolla vädret. Tyckte att jag kände igen det mesta härifrån. Jag vill tipsa dig om ett bra slut. Jag vill att du stannar här idag och alla kommande dagar. Jag älskar dig, Anna."

Anna gråter nu, en lycklig, stilla gråt. Sen ler hon och nickar.
"Det är det slutet jag vill ha, för jag gillar lyckliga slut."
Nu går det fort att skriva klart novellen och skicka in den. Efter ett par veckor får Anna ett brev från tidningen om att hennes novell ska bli publicerad.
Tänk, vad en liten novell kan göra underverk, tänker Anna och ler mot Martin.

Kommenterad [TL15]: Ovan skriver du att hon stänger in sig i flera dagar och skriver och här står det "två dagar sen". Flera dagar tolkar jag som mer än två dagar. Kanske hade du i stället kunnat skriva "tidigare i veckan" eller "på årets första dag" eller något annat som inte antyder helt hur många dagar som har förflutit.

tog bort:

tog bort: .

tog bort: att

tog bort: ,

tog bort: d

tog bort:

Samlade tankar om din text:

I novellen *En frusen själ* följer vi Anna som har problem i sin relation med Martin. Trots ett långt liv tillsammans känner hon att de har slutat prata med varandra om deras relation och känslor och det är tydligt att Anna saknar det. Hon beskriver det som ett vakuum som gör henne likgiltig och hon vill se en förändring. Frågan hon ställer sig är dock om förändringen innebär att hon ska lämna Martin eller försöka på nytt med honom.

Titeln *En frusen själ* har en tydlig koppling till novellens innehåll då du flera gånger beskriver det som att Anna är frusen på insidan och att det är problemen i relationen som framkallar dessa känslor. Man kan också tänka att det passar årstiden då novellen utspelar sig omkring nyår och det är mycket snö kring stugan där Anna bor. *En frusen själ* får mig också att associera till någon som är ensam och det speglar de känslor som Anna känner i novellen.

Novellen inleds med meningen: "Nyårsdagen är här och det råder orange varning på vägarna". Vi får direkt information om när det här utspelar sig, nyårsdagen och alltså på vintern. Nyårsdagen får många att tänka på

nystarter och nyårslöften och det här med att starta på nytt passar novellens tema väl. Det är också den tiden på året då många stannar upp och reflekterar över sina liv. Att du skriver att det råder ”orange varning på vägarna” fick mig att tänka att det skulle inträffa någon typ av olycka. Här restes en varningsflagg och det kändes som en plantering när jag läste det. Det var dock inte riktigt fallet i det här läget utan vikten här låg mer i att isolera huvudpersonen i sitt hem då hon är insnöad. Du nämner dock senare i novellen att det har förekommit avkörningar och mindre kollisioner, men det är inte på något sätt huvudfokus i din text. Vädrets viktigaste funktion är i stället att stänga in Anna i hemmet. Kanske blir man på det sättet lite lurad av novellens inledningsmening, men redan i andra meningen får man svaret så jag tycker inte att det skapar några större problem. Det inledande stycket ger oss en tydlig bild av novellens yttre förutsättningar och miljö.

Huvudkonflikten presenteras i textens tredje stycke med orden: ”De sista åren har hon och Martin slutat att prata om sin relation.” Det är bra att konflikten presenteras tidigt på det här sättet. Den är tydlig, avgränsad och vi förstår som läsare att det här är ett stort problem för Anna. Hon står här i valet och kvalet om hon ska lämna Martin eller inte. Det är mycket som står på spel för huvudkaraktären så det är ingen lättvindig sak hon grubblar på. Det är också tydligt att problemet inte är nytt utan att det är ett återkommande problem.

Konflikten stegras genom att Anna grubblar över felen i relationen och sedan bestämmer sig för att skida hem och skriva en novell och att hon då landar i att skriva om sin och Martins relation. Det avgörande här som trappar upp spänningen är hur novellen ska sluta. Ska hon lämna Martin eller ska hon stanna kvar? När det gäller de första stegringarna där Anna grubblar över förhållandet landar du mycket i att berätta snarare än att gestalta och det skapar en del avstånd mellan läsaren och karaktären. Vi kommer inte riktigt in på skinnet på Anna och känner inte vad hon känner. Du upprepar dig också en del om sådant som redan är uppenbart för läsaren. Du återkommer mycket till att ”Anna tänker” och ”Anna känner” och filterord likt ”tänker” och ”känner” skapar avstånd mellan läsaren och karaktären. Gå hellre in i Annas tankar och måla upp de bilder hon ser för sitt inre. Visa i hur hon agerar vad det är hon känner. Hennes uppgivenhet får gärna speglas i skidåknningen eller hennes agerande på andra sätt. I din text finns följande stycken med:

Anna tänker på allt de gått igenom tillsammans. När det blåst upp till storm har de funnits där för varandra. De har gått igenom så mycket tillsammans, både i med- och motgång.

Hon tänker på alla resor de gjort tillsammans, både vinter- och sommartid. Anna småler åt alla roliga minnen som dyker upp och undrar hur det kunde bli så här.

Det är tydligt för läsaren att det har funnits något i relationen som Anna saknar, men för att läsaren riktigt ska känna hur mycket hon saknar det, hade du behövt konkretisera och visa på vilket sätt hon har blivit stympad här. Vi behöver känna hennes smärta och förstå vad det är hon går miste om. Vad är det de har gått igenom tillsammans? Vad handlar det om för motgångar där de har funnits där för varandra? Vad är det för roliga minnen av resor hon har och som hon längtar tillbaka till? Visa varför Anna och Martins relation är värd att kämpa för. Här har du chansen att ge läsaren en bild av vem Martin är och varför Anna älskar honom.

En extra svårighet med att skriva en novell är, precis som Anna är inne på i texten, att få till avslutningen och speciellt den avslutande meningen kan här vara lika viktig som inledningsmeningen. Jag tycker att du har hittat en perfekt sådan mening i Annas sista replik: ”Det är det slutet jag vill ha, för jag gillar lyckliga slut.” Jag hade avslutat

historien här för här har du nått konfliktlösningen. Vi som läsare har fått det lyckliga slutet då man förstår att Anna har funnit ro i sin relation. Att novellen sedan skrivs klart och blir publicerad är inte viktigt för läsaren att veta. Och att novellen hjälpte Anna och Martin på traven behöver inte heller förtydligas.

Anna är tydligt novellens huvudperson. Hon är också fokalisator, dvs. den vars perspektiv vi får läsa historien ifrån. Det här passar bra utifrån att huvudkonflikten handlar om hur hon tvivlar på och grubblar kring sin relation. Det vi får veta om Anna är bland annat att hon hela sitt liv har haft författardrömmar, hon har delat ett långt liv med Martin (med tanke på att både barn och barnbarn nämns), sen vet man dock inte specifikt hur gammal hon är. Att hon inte går till något jobb behöver inte nödvändigtvis innebära att hon är pensionär med tanke på att berättelsen utspelar sig omkring nyår då många är lediga från jobbet. Motion är något som är viktigt för Anna. Först är hon ute och åker skidor och senare i berättelsen tar hon en promenad. Det verkar också som att hon behöver detta för att ordna sina tankar. Hon är en grubblare.

I novellen möter vi enbart en annan karaktär, vilket är Annas man Martin. Längre får vi endast höra om honom genom Annas tankar om honom. Då får vi tydligt beskrivit för oss att Martin inte tycker om att prata om känslor och att det är på grund av honom som Annas själ är frusen. Man funderar lite på var Martin befinner sig när Anna är ute och åker skidor och när hon sitter och skriver på sin novell. I slutet dyker dock Martin upp och nu väntar han på henne med en tänd brasa och varm glögg. Är det på grund av det han läste i novellen som han har ansträngt sig på detta sätt för att värma hennes själ eller brukar han egentligen göra gester likt denna? I och med att vi som läsare inte riktigt har fått möta Martin tidigare i historien framgår det inte riktigt om det är Anna som har varit dålig på att uppskatta gesterna eller om det är Martin som har förändrats på grund av det han läste. Karaktärsutvecklingen hade kunnat bli tydligare här om man hade fått se Martin agera, eller kanske snarare brista i sitt agerande, tidigare i historien så att man som läsare tydligt förstår att det här mottagandet inte hör till vanligheterna och att det kanske är något som Anna har saknat.

I huvudsak har du ett bra flyt i språket. Texten är lättläst och du väver in lagom mycket miljöbeskrivningar för att man ska kunna göra sig en bild av omgivningen när man läser. Det blir inte långgrandigt och stoppar upp tempot. Du har inte så mycket dialog i texten i och med att vi huvudsakligen följer Anna och hennes tankar och det är först i slutet som Martin dyker upp. Jag ser dock inga problem i att det inte är mer dialog. Novellen i helhet är ganska kort och det här är inget man reagerar på. Däremot kan jag reagera på att du ibland har lite väl mycket styckesindelningar. Det blir bitvis lite fragmentariskt. Fundera på om alla styckesindelningar är nödvändiga eller om några kortare stycken kanske kan slås ihop.

Ofta är språket målande och symbolen med Annas frusna inre är en återkommande metafor som används effektivt. Extra bra tycker jag att du använde den när du beskrev hur Anna tidigare har försökt ta upp problemen med Martin men att det då alltid slutar på samma sätt: "det går bra i någon vecka men sen kommer frosten tillbaka".

På ett par ställen är du dock, som jag har nämnt ovan, lite vag och abstrakt i dina beskrivningar. I formuleringar som "tungt, både hemma och ute i världen", "av både glädje och sorg", "både lycklig och olycklig", "både i med- och motgång", "både vinter- och sommartid" och "alla roliga minnen som dyker upp" blir det svårt för läsaren att verkligen ta till sig något konkret. Här hade jag velat se mer konkreta detaljer och exempel.

Till viss del upprepar du dig lite vad gäller ordval. Jag har markerat ett exempel där du i samma stycke använder ordet varm eller värme tre gånger. Fundera på om det går att omformulera något. Det finns en del talspråkliga inslag

också som ordet ”kolla” men då det är i en replik kan det absolut fungera för att visa på talspråket. Ordet ”så” används också flitigt och du satsradar en del. Detta kan dock fungera i skönlitterär text för att ge en bild av att vi befinner oss i Annas tankar och hennes perspektiv. Jag har på ett par ställen i texten föreslagit dig att undvika satsradningen genom att sätta punkt, men det är främst när det blir en effekt genom den kortare meningen som då lyfter fram något i det du skriver tydligare. Det här är dock en smaksak och du kan fundera på vilken version du tycker blir bäst.

Novellen utspelar sig på landet. Jag får bilden av en liten röd stuga ute i skogen. Detta får vi veta genom att Anna är insnöad och plogen inte har varit där ännu. Det tyder på att hon inte bor centralt i någon stad. Hon ger sig också ut och åker skidor och ska göra upp ett spår på stigarna i skogen som hon känner väl. Här ges bilden av att hon bor ganska ensligt då det inte rör sig några andra människor i området och det är inte någon annan som är ute och åker skidor.

Till viss del används miljön smart som både en kontrast och spegel till Annas inre. En kontrast blir det när du beskriver det vita sagolandet som Anna skidar fram i samtidigt som hennes inre är fyllt av mörka tankar. Kontrasten beskrivs enligt följande:

Hon känner sig lite bättre till mods där hon skidar fram genom ett vitt sagolandskap där bara en älg och några harar [har] gjort avtryck än så länge. Allt är så rent, vitt och vackert.

I stället för att här skriva att hon känner sig bättre till mods hade jag velat se det genom hennes agerande i miljön. Hur syns det på hennes kroppsspråk att hon blir bättre till mods? Ökar hon kanske tempot, tar längre stavgång, skjuter sig framåt med mera kraft och beslutsamhet eller stannar hon kanske tvärtom upp för att ta in hela bilden av omgivningen? Spricker hennes ansikte plötsligt upp i ett leende som är omöjligt att hålla tillbaka eller står hon bara helt hänförd med uppspärrade ögonen och gapande mun? Fylls hon av energi och beslutar sig för att skida ett par kilometer till? Glömmer hon för ett ögonblick de mörka tankarna? Den sista meningen ”Allt är så rent, vitt och vackert.” hade kunnat utnyttjas bättre. Att det är vitt har du redan beskrivit i meningen innan (”vitt sagolandskap”). För att det ordentligt ska lyfta fram kontrasten till hennes inre hade man kunnat beskriva bilden som orörd, oförstörd eller ny vilket också påminner om det nya året och symboliken där.

Miljön fungerar som en spegel när du skriver om hur Annas inre är fruset på samma sätt som världen runtomkring henne. Du skriver exempelvis ”Anna är lika frusen i själen som småfåglarna vid fågelbordet.” En fundering här är dock om småfåglarna verkligen är frusna. Det är kul att du använder en ny bild här och inte går på mer utslitna (välanvända) varianter som man kan hitta i andra delar av texten (exempelvis: ”kalv på grönbeta”) men frågan är om det är en helt träffande liknelse. Kan man kanske i stället få in någon bild av istappar eller att vattnet i bäcken har frusit?

De ändringar jag har gjort i din text ovan är gjorda med ”Spåra ändringar” som du hittar under ”Granska”. Där kan du lätt acceptera eller ignorera en ändring i taget utifrån om du håller med mig eller inte. Om du accepterar ändringen ändras det till det jag har skrivit. Om du ignorerar ändringen kommer dokumentet återgå till din originaltext.

Handlingsplan för redigering:

- Rensa bland upprepningarna och lägg in ett mer konkret exempel på vad Anna saknar i relationen. Visa på något vackert, betydelsefullt minne som visar på varför hon älskar Martin.
- Tydliggör Martins karaktärsutveckling genom att låta honom vara med tidigare i historien (eller lysa med sin frånvaro tydligare) så att vi får ett exempel på ett önskat agerande från hans sida som kan användas som kontrast till slutet. Det kan också handla om att Anna sitter ensam hemma, strömmen har gått (på grund av vädret) och det finns ingen värme och ingen man som löser hennes problem på det sätt som han brukade göra tidigare. (Det här är alltså bara ett förslag – du kommer säkerligen på vad som passar bäst för din historia.)
- Kapa slutet och avsluta historien direkt efter Annas sista replik.
- Se över styckesindelningen och fundera över om vissa stycken kan slås ihop.
- Gå igenom och vässa språk och gestaltning utifrån de exempel jag har tagit upp i texten ovan. Du behöver givetvis inte ändra på allt utan gör en avvägning av vilka ändringar som behövs för att lyfta fram din historia och Annas känslor till läsaren.

Sammantaget tycker jag att det är en mysig kärleksnovell du har fått ihop här med ett fint slut. Du håller dig väl till den röda tråden och miljön och tiden på året fungerar väldigt bra för att lyfta fram novellens tema. Lycka till med redigeringen och hör av dig om du har några frågor på det jag har skrivit här. Tänk på att det jag skriver bara är förslag och att det är du som äger texten och bestämmer vad du ska ändra på och inte. Jag är enbart en läsare. Slutligen vill jag tacka dig för förtroendet att jag har fått läsa din novell.